

RAAP België – Rapport 496

Archeologienota Marshalldok K475 te Antwerpen (gemeente Antwerpen)

Archeologisch Vooronderzoek

Programma van Maatregelen
Bureauonderzoek – 2020D164

RAAP

Colofon

Titel: Archeologienota Marshalldok K475 te Antwerpen (gemeente Antwerpen) (Archeologisch Vooronderzoek)
Programma van Maatregelen
Bureauonderzoek – 2020D164

Versie: 14-09-2020

Auteur(s): A. Claus

Projectleider: N. Baeyens

Raaproject: ANHA26

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België BV, Begoniastraat 13, 9810 Eke

Bevoegd gezag: Agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV
Begoniastraat 13
9810 Eke
Telefoon 09/311 56 20
E-mail: raap@raap.be
Website: www.raap.be

© RAAP België BV, 2020

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1 Gemotiveerd advies – geen vervolg	4
1.1 Samenvatting van het vooronderzoek	4
1.2 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	5
1.3 De aan-/afwezigheid van een archeologische site	5
1.4 Impactbepaling	5
2 Programma van maatregelen	6

1 Gemotiveerd advies – geen vervolg

1.1 Samenvatting van het vooronderzoek

RAAP België voerde een archeologisch vooronderzoek uit in het plangebied Marshaldok K475 te Antwerpen (gemeente Antwerpen). Dit gebeurde in functie van het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.

Het archeologisch vooronderzoek had tot doel na te gaan of er kans is op aanwezigheid van waardevolle archeologische resten. Er zijn gegevens verzameld over de aardkundige, archeologische en historische context van het plangebied. Op basis daarvan is een archeologische verwachting opgesteld en is nagegaan wat de invloed is van de werken op het archeologisch erfgoed. Deze onderzoekstappen hebben geleid tot een advies.

Uit de geraadpleegde gegevens bleek het plangebied zich te situeren binnen het polder- en getijdendistrict van de Schelde. De ondergrond wordt er gekenmerkt door holocene, kleiige getijdenafzettingen. Mogelijk kunnen onder deze afzettingen ook pleistocene, eolische en zandige afzettingen aanwezig zijn. Het voorkomen van dergelijke afzettingen in combinatie met de landschappelijke ligging impliceert een mogelijke aanwezigheid van prehistorische niveaus. De melding van een tweetal prehistorische vondsten in de nabije omgeving van het plangebied versterkt deze aanwijzing. Er geldt dan ook een matige verwachting op artefactensites uit de steentijden.

De archeologische verwachting op sporensites vanaf het neolithicum is voornamelijk gebaseerd op de sterke invloed van rivier- en getijdenwerking. Vermoedelijk was de omgeving lange tijd ongunstig voor bewoning door een vernatting van het klimaat. Historische gegevens wijzen op een inpolderingsbeweging tijdens de middeleeuwse periode. De oudst gekende dijken en polderdorpen stammen uit de 12de eeuw. De ontginning van het gebied werd echter steeds bemoeilijkt door stormvloed en militaire inundaties. Cartografische bronnen tonen een ruraal polderlandschap dat tot in de 20ste eeuw werd gekenmerkt door natte gronden en de aanwezigheid van dijken. Tijdens diezelfde eeuw werd het landschap sterk gewijzigd door de uitbreiding van de Antwerpse haven. Het gebied werd sterk opgehoogd of uitgegraven voor de aanleg van havenstructuren. Dit had ongetwijfeld een grote impact op het bodemarchief.

De afweging van de impact van de geplande werken ten opzichte van het potentieel op kennisvermeerdering resulteert tenslotte in een **negatief advies voor verder archeologisch onderzoek**. Het uitgraven van een bouwput en het baggeren tot een nieuw bodempeil impliceren immers geen impact op archeologisch erfgoed. Deze werken situeren zich respectievelijk binnen de 20ste-eeuwse ophogingspakketten en uitgravingen. Het plaatsen van een nieuwe damwand en het boren van grondankers blijven beperkt in omvang. De kosten-batenanalyse voor het verder opvolgen van deze ingrepen is negatief.

1.2 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tijdens het bureauonderzoek zijn de noodzakelijke landschappelijke, archeologische en historische data geraadpleegd. Op basis van deze gegevens is een uitspraak gedaan over de aan-/afwezigheid van archeologisch erfgoed. Er is een archeologische verwachting opgesteld en de afweging voor de noodzaak tot verder vooronderzoek heeft een voldoende gefundeerde conclusie opgeleverd.

De geplande werkzaamheden zullen weinig impact hebben op eventueel aanwezige archeologische resten.

1.3 De aan-/afwezigheid van een archeologische site

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het plangebied een lage archeologische verwachting kent. Op basis van landschappelijke en archeologische gegevens kan de aanwezigheid van artefactensites uit de steentijd niet uitgesloten worden. Deze bevinden zich echter minstens 4,4 m onder huidig loopvlak van de kade. Ter hoogte van het waterbassin van het Marshalldok zijn eventueel bewaarde archeologische resten reeds vergraven. De geraadpleegde gegevens wezen daarnaast op ongunstige, natte omstandigheden voor vestigingen tijdens de perioden vanaf het neolithicum. Wel kunnen off-site fenomenen vanaf de late middeleeuwen voorkomen. Met uitzondering van een dijk met onbekende oprichtingsdatum komen ook deze pas voor vanaf 4,4 m onder huidig loopvlak.

1.4 Impactbepaling

De geplande werkzaamheden zullen een beperkte impact hebben op eventueel aanwezige archeologische resten. Immers, het uitgraven van een bouwput en het baggeren tot een nieuwe bodempeil situeren zich respectievelijk binnen de 20ste-eeuwse ophogingspakketten en uitgravingen. Het plaatsen van een nieuwe damwand en het boren van grondankers blijven beperkt in omvang.

De kenniswinst die bij verder onderzoek zou bekomen worden, is eveneens beperkt en staat niet in verhouding tot de onderzoeksinspanning.

2 Programma van maatregelen

Er wordt geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd.

Wel blijft de meldingsplicht gelden bij toevalsvondsten (ofwel de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013). Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.